

# ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ

О.Г. Волкова, А.В. Хомутенко

Одеський державний економічний університет, м. Одеса

Фінансова діяльність кредитних спілок базується на акумульованих ними коштах населення, що обумовлює соціальну значимість цих установ.

З 2 півріччя 2008р. кредитно-кооперативний сектор фінансового ринку України відзначився різким погіршенням платоспроможності кредитних спілок, спричиненим загальною фінансовою кризою. Разом з тим, кризові явища 2008/2009рр. викрили й суб'єктивні фактори, які посилили нездатність спілок виконувати фінансові зобов'язання. До таких факторів можна віднести здійснення посадовими особами спілок фінансової політики у власних корисних цілях, із порушенням прав членів таких установ.

В засобах масової інформації та на законодавчому рівні акцентується увага на необхідності посилення захисту прав споживачів фінансових послуг кредитних спілок. В цій площині слід відзначити схвалену Розпорядженням Кабінету Міністрів України №1026-р від 03.09.2009 Концепцію захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні [1]. Приєднуючись до необхідності розробки заходів зазначеної направленості, на нашу думку, не слід ігнорувати й специфічність статусу кредитних спілок, яка проявляється в кооперативній природі цих установ. Залучення спілками внесків (вкладів) на депозитні рахунки та видача кредитів впливають з відносин членства. Отже, для споживачів фінансових послуг спілок, які є й одночасно їх співвласниками важливим є розуміння своєї відповідальності за наслідки фінансової діяльності спілки. У зв'язку з цим викривається необхідність зміни відношення членів спілок до такої установи з «споживач послуг – виконавець послуг» на «власник-спілка». Така переорієнтація інтересів обумовлює існування не тільки прав споживача послуг кредитних спілок, а й обов'язки власника, які закріплені у ст. 319 Цивільного кодексу України: «власність зобов'язує» [2]. У зв'язку з цим, слід визнати позитивною норму, яка передбачена в новій редакції Концепції розвитку системи кредитної кооперації України [3], щодо права спілки встановлювати обов'язкові безповоротні додаткові внески до капіталу спілки у разі отримання непокритих збитків, що є опосередкованою мірою матеріальної відповідальності всіх членів спілок

за наслідки фінансової діяльності спілки. Потенційна можливість введення таких внесків підштовхне членів більш відповідально ставитися до свого членства в цих установах, ліквідує формальну участь в їх управлінні, посилить дієвість ревізійних органів.

Крім загальної солідарної відповідальності всіх членів спілок за її фінансовий стан, відсутня додаткова персональна матеріальна відповідальність за фінансові результати спілки тих її членів, які обрані до складу органів управління. Зазначена новела також передбачена в проекті нової редакції Концепції розвитку системи кредитної кооперації України. Слід визнати, що Концепція створює умови для більш відповідальної діяльності кредитних спілок при наданні фінансових послуг. Зокрема, цим актом передбачено:

- здійснення розрахунків та обслуговування переважно в безготівковій формі;

- встановлення максимальної кількості членів в одній спілці;

- створення кредитних спілок в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці;

- встановлення певної відповідальності для членів спілок за результати фінансової діяльності;

- введення безповортніх додаткових внесків до капіталу в разі отримання непокритих збитків;

- залучення внесків (вкладів) на депозитні рахунки за умови обов'язкової участі в Фонді гарантування вкладів;

- обов'язкова особиста присутність на загальних зборах більшості членів спілок

Загалом, аналіз розвитку кредитних спілок в Україні та державного регулювання цих установ свідчить про правильно обраний вектор державної регуляторної політики, яка направлена на посилення механізмів саморегулювання спілок, їх внутрішнього контролю та відповідальності, забезпечення прозорості діяльності таких установ.

### **СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ**

1. Розпорядження КМУ №1026-р від 03.09.2009р. «Концепція захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. Цивільний кодекс України № 1618-IV від 18.03.2004р. із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

3. Розпорядження КМУ «Концепції розвитку системи кредитної кооперації України» № 321-р від 7.06.2006 р. (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.